

Esperanto 80

Okdek-anoj Ĉe l' Papero

Nova eldono 2004 • n-ro 9a

La gazeto de la membroj de l' asocio Esperanto 80

Septembro – Septembre 2004

Le journal des membres de l'association Esperanto 80

**L'événement annuel!
La grava ĉiujara evento!**

Bientôt AGORA – AGORO baldaŭa

N'oubliez pas de passer à AGORA, l'événement qui nous permet de rencontrer les amiennois, d'autres associations, des sympathisants, ou septiques et enfin peut-être les futurs membres de l'association.

le Dimanche 19 septembre 2004, à Mégacité (Pont Neuf, Avenue de l'hippodrome, 80011 Amiens Cedex 1). À noter que cet événement aura lieu avant la première réunion conviviale de l'année du prévue le 1er Octobre 2004.

Un numéro double pour la rentrée !! **Pli dika duobla numero pro l' rekomenco !!**

Ja estas la rekomenco! Mi esperas, ke tiuj du monatoj sen via ŝatata gazeto «Okdek-anoj ĉe l' papero» por vi estis agrablaj. Iom da aero, iom da trankvileco aŭ aliflanke okazis por vi momentoj por vivi novajn travivaĵojn, vojaĝi, renkontiĝi, malkovri aŭ krei iojn kaj finfine reveni al ni freŝigita, renovigita por tiu nova jaro laborema.

Forte komenciĝas la jaro, per nun tradicia AGORO, pri kiu mi jam paolis al vi ĉi-supre. Tiom tradicia estas tiu ĉi renkontiĝo, ke preskaŭ **mi estus inventanta neologismon: AGORI, t.e. partopreni en la amiena AGORO por varbi novajn membrojn por nia asocio.**

Ni do rendevuu tie, antaŭ la unua renkontiĝo monata (por pliaj informoj kontaktu Jean-Claude, kiu prizorgas kiel kutime, ĉiun jaron de 3 jaroj nian ĉeeston en **AGORO**).

Notu bone pri tio: se vi deziras iri tien kaj tie restadi, **NE FORGESU** kunpreni varmajn vestojn kaj precipe ŝuojn subŝtofitajn, ĉar budoj staros sur glitkurejo de la «Coliseum» (ne venu nur kun truhavajn ŝuojn, ĉar doloro vin bedaŭrigos!!).

Jen do por, ke tiu ĉi jaro bone komenciĝu kaj festi ĝin, duobla pli dika numero konkluenta la agadojn kaj eventojn de la lasta jaro: L' Eŭropa Bunto vidita per malagrablajetoj travivitaĵoj de Bernadette, sekvos du raportoj de Albert kaj Vincent pri nia ĉeesto dum la sportrenkontiĝo de La *Transgolfetiro*, poste mi parolos pri la eŭropaj balotoj kaj mi ĉesigos tiun ĉi naŭan eldonon per artikoloj el la reto kaj aliaj mallongajtoj.

Cyrille

Ça y est! C'est la rentrée! J'espère que ces deux mois sans «Okdek-anoj ĉe l' papero» vous ont été agréables. Un peu d'air, un peu de tranquillité ou alors à l'opposée un moment pour vivre des choses nouvelles, faire des voyages, des rencontres, découvrir, créer et ainsi revenir frais et revigoré(e) pour cette nouvelle année de labeur.

Et ça commence fort, avec notre désormais traditionnelle AGORA des associations dont je vous viens de vous parler juste au-dessus. Rendez-vous donc avant la première réunion conviviale de l'année là-bas (pour plus de renseignement contactez Jean-Claude qui organise comme chaque année depuis 3 ans notre participation).

Note à ce sujet: si vous souhaitez vous y rendre et surtout si vous souhaitez y rester, **N'OUBLIEZ PAS** de prendre des vêtements chauds et principalement des chaussures fourrées ou des bottes, car les stands seront installés sur la patinoire du Coliseum (ne venez pas en tongs ou vous comprendrez votre douleur!!).

Vidpunkto de la haveno de Saint-Valery.

Voici donc histoire de bien débiter cette année et fêter cette rentrée, un numéro double concluant les activités et événements points d'orgues de la fin de l'année dernière: l' Eŭropa Bunto vu à travers les petits désagrèments vécus par Bernadette, deux rapports d'activité sur notre présence lors de la Transbaie, puis les élections européennes, suivront pour finir des articles d'internet et des brèves.

Cyrille

Eŭropa Bunto: De la deziro ĝis la realeco

Bernadette en Strasburgo kvar-stela kampadejo: *La montagne verte* (La verda monto!). Ĉu temas pri esperantista kampadejo? Tiun tagon versajne jes!.

Kiam ni parolis pri la manifestacio de Strasburgo, Daniel kaj Maryse pensis ke ili povus ferii kelkajn tagojn kaj viziti Alzacon kun mi en mia loĝaŭto.

Mi ne tute rakontos al vi la vojaĝon sed sciu ke ĉiujn tagojn ni havis diversajn problemojn: 1^e la friduĝo ne plu funkciis, 2^e la bicikloj kroĉiĝis en la branĉoj de arbo, 3^e pneŭo krevis sur aŭtovojo, 4^e dum 3 tagoj, ni vojaĝis sen proviza pneŭo, ktp.

Sed la plej granda problemo estis la malbona vetero ĉar ni devis bicikli kaj la bicikloj sidis sur la loĝaŭto dum la tutaj ferioj. Ili nur malsupreniris kiam ili kroĉiĝis survoje al arbo. Do mi nur rakontos al vi la viziton de Strasburgo.

Ni devus bicikle viziti Strasburgon. Ni devus sed ni ne povis, ĉar kiel dum la aliaj tagoj, pluvis.

Do ni decidis viziti per alia maniero.

Ni iris en centron de la urbo per buso; ne estis tre facile ĉar ni ne sciis kien, la horojn, la direkton...

Unu horon poste, ni alvenis ĉe la katedralon. La vetero estis pli kaj pli malbona. Ĉirkaŭ la katedralo al la pluvo aldoniĝis la vento, do ne estis tre agrabla admiri la fasadon. Kiel la vetero estis

griza, interne estis malhele kaj ni ne bone vidis (personoj uzis elektrikajn lampojn por vidi la skulptaĵojn ĉar ĉi tie estis necese meti monon por lumigi ilin).

La vitraloj estis mallumaj.

La fama astronomia horloĝo de Strasburgo, ĉiutage je la dekdua kaj duono montras la rondon de la apostoloj, sed pro tio ke ni nur ĉeestis tie je la dektria, ni nenion vidis.

Ni decidis viziti la urbon per ŝipo. Estis ekiro ĉiu tridek minutoj. Bone. Ni decidis manĝi antaŭ la vizito. En restoracio estis ankaŭ malhele, sed sur ĉiu tablo estis lampo. Nur nia lampo ne funkciis. La restoranciisto ne tre afabla donis al ni kandelojn.

Ni manĝis flamajn tortojn, kiuj ne estis tre bongustaj: la cepoj ne estis kuiritaj.

Maryse grumblis, ŝi diris ke ŝi pli bone kuiradus ol tiu ĉi restoraciisto (estas vere).

Kiam ni alvenis por ŝipopromenado, ne eblis antaŭ la deksepa horo. Fakte estis nesece registri sin. Estus tro frue. Tamen, ni vizitis «la malgrandan Francion» kiu estas fama kvartelo de la urbo.

Certe kiam la suno brilas devus esti bele... Ni eniris en butikon, ĉar pluvis, sed ankaŭ ĉar estis multe da objektoj el Litovio. La butikistino kreas vestojn. Ŝi ennestiĝis en Strasburgon de kelkaj jaroj kaj ŝi ofte revenas en Litovion.

Poste, ne plu pluvis. Miraklo!

Mi ne plu havis monon, mi uzis disdonan automatikon; ĝi donis al mi nur la tiketon

sed ne la monon. Telefonnumero estis ĉe la disdona aŭtomato, do mi telefonis. Dejoranta persono respondis al mi «Jes, kelfoje tio okazas! Ne gravas... Ne timu... Tio ne estos debetita el via konto». Mi zorgos pri tio pli malfrue. Mi prenis monon el alia disdona aŭtomato.

Ni decidis trovi magazenon. Ni devus aĉeti materialon por fini la flagrubandon, kiun ni devus alporti morgaŭan dimanĉon al la manifestacio. La flagrubando estis preskaŭ preta. Antaŭ nia ekiro, Maryse donis al mi drapon, kiun mi tondis kaj kudris. Nia unua ideo estis skribi la sloganon per sprajilo de verda farbo, sed tiun ĉi tagon, ne eblis per sprajilo ĉar la vetero estis tro malbona kaj la loĝaŭto estis tro malgranda por uzi tian teknikon.

Do ni decidis skribi per digaj verdaj feltokrajonoj. La slogano estis: «Espéranto la Langue des Citoyens du Monde». Ni devis ambaŭ aĉeti du stangoj por teni la flagrubandon. Ni devis... sed ni ne povis ĉar estis la 8a de Majo, feria tago en Francio; ni forgesis tion.

Jen kial ni ne havis flagrubandon tiun dimanĉon!

Bernadette Manier

membrino de Esperanto 80

Gratulojn al ŝi kaj al Daniel pro ilia apero sur la kovrilo de la maja-junia **Le monde l'espéranto**.

Un cortège pour promouvoir l'espéranto

Un cortège coloré a défilé hier après-midi à Strasbourg en direction du Parlement européen pour plaider «la diversité linguistique en Europe».

«Pluventas, pluvas, pluvegas...»

La météo n'a pourtant pas découragé la manifestation cordiale et bigarrée qui a plaidé hier à Strasbourg pour «une Europe des langues» riche de sa diversité.

Europa bunto (mosaïque européenne), première du genre, voulait «poser le problème des langues» dans l'Europe désormais à vingt-cinq (DNA du 8 mai).

«L'élargissement, oui, mais s'il permet l'enrichissement linguistique et culturel», explique Denis-Serge Clopeau, médecin à Saint-Brieuc (Côte d'Armor) et président d'Espéranto-Bretagne. «Déjà les ins-

titutions se sont limitées à vingt langues, amputant plus de 50 autres langues parlées en Europe. Et nous craignons, très vite, l'hégémonie de quelques langues, voire d'une seule».

Pour lui, l'Europe a une solution pour protéger sa richesse linguistique sans gripper ses institutions: «C'est d'utiliser l'espéranto comme langue auxiliaire; cette langue peut être un outil du dialogue démocratique, puisqu'elle est facile et permet de parler sur un pied d'égalité.»

Hégémonie linguistique

L'espéranto — cette langue internationale inventée en 1887 par le Dr Zamenhof — a été en tous cas beaucoup parlé à Strasbourg hier par les quelque 400 manifestants de plusieurs pays européens.

Place de l'Université, l'espéranto a même

été chanté avant que le cortège ne défile jusqu'au Parlement. «Préserveons la diversité des langues en Europe; utilisons l'espéranto», expliquait l'une des nombreuses banderoles. «Non à l'hégémonie linguistique», ont scandé les manifestants.

Discrets, ont participé au cortège les futurs candidats d'Europe-Démocratie-Espéranto (EDE), un mouvement qui espère se présenter des candidats aux européennes de juin — dont l'alsacien Bruno Schmitt —, ainsi que le groupe espérantophone des Verts.

Un débat dans un amphithéâtre du Parlement a clos Europa bunto, première édition d'une rencontre que les organisateurs, parmi lesquels l'Alsacien Gilbert Stammbach, aimeraient renouveler.

Dernières Nouvelles D'Alsace, mai 2004

La Tragolfetiro: Nur plezura plezuro!

Kiel atendite okazis la fama ĉiujara rendevuo neesperantista sed sporta pri la kura traĵo tra la golfeto de la rivero *Somme* la Tragolfetiro (Transbaie). Noto: ĝi transdonis sian nomon al nia franca departemento *Somme* [Som].

Ĉio okazis glate, kaj por tio aserti, jen du atestoj de membroj, Albert de Esperanto 80 kaj Vincent, la organizinto de nia partopreno je tiu sporta rendevuo, kiu estas membro de Esperanto 60, nia samregiona frata asocio.

Cyrille

La tago de La « Transbaie », kia aventuro!

Tiun matenon de la 13a de Junio, elrompiĝo de la tubo sub la bankuvo vekigis nin.

Poste ni (Françoise Lemonnier, Françoise Maréchal kaj mi) foriris al St Valerie-sur-Somme, sed antaŭe Françoise M. kaj mi iris por baloti.

Multaj aŭtomobiloj estis sur la strato antaŭ la urbo do ni haltis apud la strato. Poste ni serĉis mian dorstuketon. Tagmezo sonis kaj ni piediris por trovi niajn geamikojn. Ni veturis per trajno. Ni trovis unu la alian kaj ĉiuj ni manĝis sur herbejo.

Albert kaj Françoise M. manĝantaj...

Poste ni iris sur la startlinio de la kurado. Je la 14h30 la kurantoj iom post iom ekkuris (noto: *tre longa estis la vico de kurantoj*). Jean-Charles kaj mi kuris malrapide sed firme. Dum la kurado ni babilis multe sed ni ne trinkis akvon dum la proviantigado. Post du horoj kaj dek minutoj ni sukcesis fini la kuradon. Ni retrovis niajn geamikojn por la fotoj kaj ni diris nin « Ĝis la revido ».

Albert

Almenaŭ 6 000 frenezuloj piedumis tra la golfeto!

Temis pri la fama « Transbaie », t.e. konkurado tra la golfeto de la rivero *Somme*, ir-kaj-reiro de la haveneto *Saint-Valery* [San Val' ri] al la marborda vilaĝo *Le*

Crottoy [Lō Krotūa], t.e. ĉirkaŭ 14 kilometroj longa kurado. Niaj Amiena kaj Boveza kluboj decidis partopreni tiun popolan aranĝon, cele unue por trapasi kune agrablan tempon, due por varbadi por Esperanto per amuza rimedo. Kuris ses personoj kaj subtenis deko da aliaj samklubanoj; kompreneble ni surmetis T-ĉemizojn stampitajn per esperanta mesaĝo (Ĉu vi volas paroli kun ĉiuj? Esperanto! – vidu sube).

Ĉe la stacidomo de Saint-Valery

Ni rendevuis je la tagmezo (malakurate!) ĉe la elirpunkto de altmoda trajneto kiu senpage iroreiris de la parkokampoj por aŭtoj ĝis la centro de *Saint Valery*, kie okazos la starto. Kia bunta svarma homamaso de ĉirkaŭ 30 000 personoj, t.e. 6 000 kurantoj kaj kvaroblo da subtenantoj (grava rolo!): ĝoja festo, en kie profesiaj sportuloj najbaras grupojn da petolantaj amatoroj, fojfoje klaŭne maskovestitaj.

Christian kaj Jean-Charles kurantaj...

Komence, ni kuris po densa plotono sur la asfaltaj stratoj de la urbeto dum tri kilometroj; tiam post ponto ni paŝis sur tera kajo laŭ la rivero *Somme*, kaj ni trafis la faman strandon (je malalta tajdo,

kompreneble!): dum kvin kilometroj da pli-malpli ŝlima sablo, ni trovadis rokojn aŭ flakojn de mara akvo, kaj paŝadis sur la *Mollières*, t.e. herbaj ebenajoj trakrucitaj per kotaj kavoj. Fore videblis la pintaj domoj de *Le Crottoy* (ŝajne tiom proksimaj sed fakte laciĝe trafebraj!), kie staris la provianta budo: meritita premio, nepre nemalhavenda.

Nun temis pri retrokurado per paralela vojo; jen la laciĝo sentiĝas, la plotono estas jam delonge disteksita, la kurso iĝas eĉ teda: plu kuraĝu! Jam aŭdeblis la aplaŭdoj de la spektantoj je la alveno de la unuaj kurantoj: tiuj fortikaj sportuloj trakuras la plenan vojon dum malpli ol unu horo, brave! Por la lastaj, ĉi daŭris po (vêrif) du horoj kaj duono... Sed ne gravas kiom ajn oni vicas, ĉefis partopreni, ĉu ne?

Retroirante al niaj aŭtoj, feliĉe ke ne ekzistis malfermitaj fenestroj en la iroreira trajneto, ĉar flareblis ŝvito kaj ŝlimo! Sed kia amika plezuro etosis inter ni! « Nur nura plezura plezuro... kaj ankaŭ iom da laciĝo » estis promesite: plenumita veto!

Vincent

(mi fieras: ĉi-jare la lasta ne estis mi!)

Kelkaj rakontetoj Tragolfirante

Pri kio pensas la Tragolfanta kuranto? Pri siaj piedoj, pri sia laciĝo, certe; sed tamen li pensas ankaŭ pri la pejzaĝo, pri siaj najbaroj: oni ja havas tempon por observi, eĉ por primediti. Zen!

Vincent

Eŭropaj Balotoj: ĉu fiasko aŭ sukceso?

Dum la dua semajno de Junio okazis en ĉiu Eŭrop-Unia membro-lando balotoj pri elektado de eŭrop-deputitoj. En Francio tiuj balotoj okazis dimanĉon la 13an de Junio, la sama tago, kiam okazis la tragolfetiro.

Io rimarkinda dum tiuj elektoj estis la ĉeesto de esperantistaj kandidatoj.

Precipe en Francio, kie ili eĉ starigis partion, kiun ili nomis **E-D-E** t.e. Eŭropo-Demokratio-Esperanto (www.e-d-e.org).

La kaŭzo de tiu ĉi starigo fontas en la fakto, ke ĉiuj unua-rangaj partioj neniel taksas serioze la demandojn pri lingvo-problemo ene de Eŭropa-Unio (ekzemple diskriminaciaj dunganoncoj nur celantaj denaskajn anglalingvanojn) kaj eĉ tute ignoras la solvojn proponitajn de Esperantistoj (oficialigo de Esperanto, kiel neŭtra help-lingvo inter malsamlingvaj civitanoj de l' Unio).

Jam delonge multajn esperigajn promesojn *faris* elektotaj kandidat-prezidentoj, sed elektite, neniel en realon, *agnoskis* ili ĝis konkretigo.

En preskaŭ ĉiu regiono de la lando la kandidatoj de **E-D-E** starigis liston da kandidatoj. Tiu oficialigo eĉ donis al ili la eblecon krei flaŝofilmojn — en kiu ili uzis bildojn de la Eŭropa Bunto — per kiu la elektantoj eksciis almenaŭ iom pri la partio kaj ĝiaj programoj ideo kaj voloj... Ili ankaŭ elektis sloganon: «Eŭropo por akordo, Esperanto por dialogo», en la franca ĝi fariĝis: «L'Europe pour s'entendre, l'espéranto pour se comprendre».

Manko da mono malhelpis komunikadon por la kandidatoj de **E-D-E**. Ne okazis presado de land-skalan kvanton da balotiloj kaj programoj, kaj ne estis balot-stilaj kvar-koloraj afiŝoj: balotilojn la balotontoj devis mem elŝuti el la TTT-ejo de **E-D-E** kaj printi (do balotejoj ne povis havigi al ĉiu balotonto uzeblan balotilon por voĉdoni al **E-D-E**...), kaj nur per fotokopiado kaj gluado far reto de esperantistoj la afiŝojn aperis sur paneloj.

Kiaj rezultoj? Unuaj impresoj...

Ni ne volis nin iluziigi de l' komenco per fortega esperego pri la rezultoj de tiu balotado. Ni konsciis la fakton, ke la kvanto de balotintoj por la listo **E-D-E** estas febla; **E-D-E** ne povis havi grandegajn sukcesojn. Kial?

— unue, ĉar la partio estas nova kaj ne estas konata kiel la unua-rangaj partioj (PS, PC, UMP, UDF, les Verts... partiojn ĉe la ekstrem-dekstra flanko mi ne citos),

— due pro ĝia manko da mono, do da videbleco sur la medioj (bonega estas la fakto, ke oficialaj partioj havas eblecon fari senpage flaŝofilmojn),

— trie pro ĝia neordinara sinteno front' al Eŭropa politiko (la lingvo-problemo ne estas agnoskita kiel vera, grava problemo).

La ciferaj impresoj...

Fine jen la rezultoj por Francio kaj nia regionozono *Nordo-Ŭesto* (tiu regionozono estas bolot-zono, speciale kreita pro tiuj balotoj. Ĝi entenas Pikardio, Normandio kaj Nord-regiono).

Entute por **E-D-E** balotis 25 259 personoj. Tio reprezentas 0,150 % de la balotoj kaj 0,06 % de la registritaj elektantoj (tiun tagon multaj ne movis sin por baloti, verŝajne pro la beleco de la vetero, vidu la fotojn de la Tragolfetiro p. 3).

Jen ĉiuj rezultoj por la regionozonoj:

Urbo (depart. n ^o)	voĉdonoj	Procento
Nordo-Ŭesto	788	0,031 %
Ŭesto	4 926	0,193 %
Eosto	5 336	0,240 %
Sudo-Ŭesto	3 687	0,146 %
Sudo-Eosto	2 559	0,093 %
Centro	2 174	0,154 %
Francilio	5 789	0,211 %

Rimarkindaj ciferoj...

Siamaniere, notindaj estas tiuj rezultoj. En nia departemento *Somme*, en tre malgranda vilaĝo nomiĝanta *L'Échelle-Saint-Aurin* balotis je 25,93 % da balot-

intoj por **E-D-E** (tiu reprezentas 7 voĉdonojn el 29 balotintoj).

Rim. ciferoj laŭ la kvanto de voĉdonoj:
Urbo (depart. n^o) voĉdonoj Procento
Toulouse (31) **197** 0,21 %
Strasbourg (67) **160** 0,3 %

Rimarkindaj ciferoj laŭ procento:
Urbo (depart. n^o) voĉdonoj Procento
Valle-d'Orezza (2B) . 22 **61,11** %
L'É.-St-Aurin (80) . . . 7 **25,93** %
Angirey (70) 15 **20,00** %
Arenthon (74) 56 **18,12** %
Velone-Orneto (2B) . . 6 **17,14** %
Arrout (09) 6 **16,67** %

Konkludoj...

Tiuj ciferoj ja montras, ke nia regionozono *Nordo-Ŭesto* ne favoras Esperanton grandskale, aparte en Pikardio en kiu nur 88 personoj balotis por **E-D-E**. Tio reprezentas tre malgrandan procenton de la balotoj kaj ankaŭ emfazas, ke en Pikardio esperantistoj estas malmultnombraj. En nia regionozono plibonigas la nivelon la Nord-regiono kaj la *Alta* kaj *Malalta* Normandioj, kiuj aldonas 342, 177 kaj 182 voĉdonojn.

Tamen, mi rimarkigu al vi, leganto, ke el la 88 balotintoj por la listo **E-D-E** ne ĉiuj estas konataj de ni: en Esperanto 80 kaj Esperanto 60 la membroj NE kakuliĝas tiakvante. Tio signifas, ke neesperantistoj aŭ simple nemembroj penadis baloti por ni, kvankam ili ne estas esperantistoj.

Ankaŭ ne ĉiuj balotintoj el la 25 259 balotintoj de Francio estas esperantistoj, kaj ne ĉiu esperantisto voĉdonis al **E-D-E**, ĉar ne ĉiu esperantisto opiniis bona la ideon starigi partion. 25 259 estas finfine bela cifero pri kiu oni ne rajtas honti.

Per tiu ĉi balotado, Esperanto trafis homojn, kiuj verŝajne antaŭe eĉ ne sciis pri la lingvo aŭ opiniis ĝin malvivanta. Tio ankaŭ signifas, ke tiu ĉi trafo okazis Francio-skale.

Nun, antaŭ AGORA, mi esperas, ke tiujara partopreno estos pli fruktodona ol tiu okazinta en 2003.

Cyrille Découture
sekretario de Esperanto 80

Eŭropaj Balotoj: ĉu fiasko aŭ sukceso?

Jen artikolo aperinta sur la retpaĝo de la Libera Folio.

Esperantisto en la eŭropa parlamento

Pro la komplikeco de la pola elekta sistemo, nur kelkajn tagojn post la elektoj iĝis certe, ke la pola entreprenisto, ĵurnalista kaj esperantisto Małgorzata Handzlik iĝos ano de la eŭropa parlamento. Ŝi parolas Esperanton de dudek jaroj, kaj Esperanton parolas ankaŭ ŝia tuta familio. Ŝia edzo estas la konata «bardo sen barbo», Georgo Handzlik.

Małgorzata Handzlik estas en esperantistaj rondoj pli konata per la esperantigita formo de sia nomo, Margareta. Ŝi neniam aktivis en iu politika partio, sed nun kandidatis en la eŭropaj elektoj en la listo de la partio Civitana platformo,

kaj sukcesis post nur ses-semajna kampanjo kolekti la necesan kvanton de voĉoj. Entute pli ol 30 000 homoj voĉdonis por ŝi. La kampanjo estis intensa, kun foje eĉ ses renkontiĝoj en diversaj urboj de la pola regiono Silezio dum la sama tago.

Laŭ sia retpaĝo, ŝi decidis kandidati, ĉar ŝi estas forte ligita al sia hejma regiono, kaj la decidoj de la eŭropa parlamento influos la vivon tie, la agadon de la entreprenoj kaj la ĝeneralan evoluon.

En la eŭropa parlamento Małgorzata Handzlik volas labori por sia hejma regiono, sed ŝi ankaŭ esperas aktivi en komisiono, kiu zorgas pri lingvaj aferoj kaj tie engaĝiĝi por Esperanto. Ankaŭ en sia kampanja retpaĝo ŝi plurloke mencias Esperanton, kaj la retpaĝo enhavas esperantlingvan membiografieton.

Gravan rolon en la elekto de Małgorzata Handzlik havis la du lokaj radioj, en kiuj ŝi aktive kunlaboras. La radiostacioj Radio Bielsko kaj Radio MEGA ne nur elsendas muzikon, sed ankaŭ

engaĝiĝas en la sociajn agadojn de la loka loĝantaro kaj apogas bonfarajn asociojn.

De 15 jaroj Małgorzata Handzlik kune kun sia edzo Georgo (Jerzy) Handzlik gvidas plurajn entreprenojn, el kiuj inter esperantistoj plej konata estas la eldono KLEKS, kiu eldonas librojn kaj sondiskojn en Esperanto kaj la pola lingvo. Małgorzata Handzlik havas du filinojn en la aĝoj de 10 kaj 13 jaroj.

Małgorzata Handzlik laŭ la ĝisnunaj informoj estas la sola esperantisto kiu elektigis al la eŭropa parlamento. Tamen ankaŭ en Francio la esperantistoj havis sukceson en la elektoj. La listo Eŭropo Demokratio Esperanto ricevis ne nur atenton de la amaskomunikiloj, sed ankaŭ pli ol 25 000 voĉojn. Tamen tiu kvanto, kiu egalas al proksimume 0,15 procentoj, ne sufiĉis por loko en la nova eŭropa parlamento, kiu kolektiĝos en Bruselo en julio.

La redakcio de Libera Folio

Eŭropaj Balotoj: les Échos pri Esperanto

Supriza estis l'apero sur la TTT-ejo de la franca ekonomikgazeto

Les Échos de artikolo pri Esperanto.

Cinq minutes de conjugaison pour parler l'«européen»

Les espérantophones ont la «solvo», la solution. Pour que les 453 millions de citoyens européens se comprennent et puissent enfin s'approprier la construction de l'Union, il faut impérativement abattre les barrières de langue, constatent les candidats d'«Europe-Démocratie-Espéranto» (EDE) aux européennes. C'est que le casse-tête linguistique est devenu presque insoluble depuis l'élargissement à 10 nouveaux membres. Pour pouvoir traduire ses travaux et ses débats, la Commission et le Parlement européens vont en effet devoir employer quelque 4 000 traducteurs et interprètes, dépenser plus de 1 milliard d'euros par an, et trouver des spécialistes capables de résoudre les 380 combi-

naisons de traductions possibles (français à l'allemand, finnois au portugais, maltais au tchèque...). Dans cette nouvelle tour de Babel, l'espéranto, cette langue inventée de toute pièce par un médecin polonais en 1887, et déjà parlée par plus de 10 millions de personnes dans le monde, pourrait être une véritable assurance de transparence et de démocratie, martèlent les candidats E-D-E présents dans 7 des 8 circonscriptions françaises. «Que chacun continue de développer sa propre langue, sans entrave économique, ni politique, ni culturelle; que chacun acquière gratuitement et pour un effort réduit au minimum la langue d'échange neutre, pratique, l'espéranto», détaille leur programme. L'esperanto «est politiquement neutre car il n'est pas lié à un pays ou à un système politique et il est 10 fois plus rapide à apprendre qu'une langue nationale», assure Emmanuel Debanne, le président de l'E-D-E en Île-de-France. Il y voit notamment «un moyen de lutter contre l'écras-

sement linguistique de l'Europe par l'anglais». «Pas d'exceptions, une conjugaison entière apprise en cinq minutes, un alphabet phonétique, une grammaire minimale», *l'esperanto estas facila lingvo*. Après avoir longtemps espéré une prise de conscience des élus, les espérantophones ont décidé de profiter des européennes pour descendre eux-mêmes dans l'arène. «On a eu des lettres de François Mitterrand et de Jacques Chirac mais rien n'a suivi», raconte Emmanuel Debanne. Régulièrement, à l'Assemblée nationale, il y a un député qui pose une question sur le développement de l'espéranto. Il y en a toujours un pour crier: «Et pourquoi pas le latin?» Il était donc urgent d'agir... «Urghas!»

Yann Rousseau

Les Échos

la 9an de Junio 2004

Eŭropaj Balotoj: ne E-ista, sed subtenanta

Accent Grave
le chevet de la langue française

Antaŭ nelonge aperis sur la reto nova TTT-ejo pri la lingvoj kaj precipe pri la franca, pri kiu la aŭtoro ŝatus, ke iu nasku liston tian, kian **E-D-E-on** sed, kies strebo traktus protektadon de la franca lingvo anstataŭ Esperanto.

Tiu TTT-ejo havas dusencan nomon «Accent Grave, au chevet de la langue française»* www.accentgrave.org. Ĝia krento kaj redaktanto nomiĝas *Apax Legomen*.

Jen unu memprezentiĝo kaj du artikoloj, kiujn li verkis pri **E-D-E** kaj pri ĝiaj ideoj kaj argumentoj: per la unua li montras la taŭgon de la demandoj far **E-D-E**-anoj kaj li mem proponas ideon de lingvo por Eŭropo**, per la dua li klarigas kial li balotis al **E-D-E**.

Credo

Pour la moindre place de veilleur de nuit, il est maintenant exigé de parler anglais couramment. Tout ce que j'achète change de nom.

J'ai décidé un beau jour de résister à cette conversion rampante. On s'occupe comme on peut.

Ce site est le récit de ma petite guérilla personnelle, il en fait partie.

Il est aussi et surtout conçu pour accueillir d'autres guerilleros, et les commentaires de tout un chacun.

Alors bien sûr, tout cela est dans le fond très politique et bien sévère, mais je ne suis pas de taille à changer le monde par le haut.

Le pré carré de quelques francophones durs à cuire voici l'enjeu de ces pages.

Enfant, comme tous les enfants, j'observais les fourmis. Ce qui est fascinant chez la fourmi, c'est que même isolée, harcelée par une brindille, ou noyée, elle n'abandonne jamais.

À ce credo s'identifient, chacun à sa manière, les rédacteurs d'Accent Grave. S'il vous convient, n'hésitez pas rejoindre la fourmilière.

Apax

PS: Merci à *Spip*, système de publication pour l'internet, et à Dada Mail pour la gestion du bulletin.

L'Espéranto, un bouclier?

Ce n'est pas au détour d'un reportage de FR3 dans le style pittoresque que j'ai appris l'existence d'E-D-E, mais bien en regardant à deux heures du matin s'enchaîner les spots de campagne pour les européennes.

Il m'ont l'air sympathiques. D'un autre côté, l'Espéranto (E-D-E: «Europe-Démocratie-Espéranto»), je n'y ai jamais cru. Les rares fois où j'ai entendu un «espérantin», j'ai eu l'impression qu'il parlait espagnol bizaremment.

Ce sont leurs inquiétudes qui m'intéresse. Je dois avouer que même après leur topo, je reste relativement sceptique. Disons que ce sont leurs faibles chances de réussite (c'est un euphémisme) qui me rendent sceptique. Parce qu'en soit, cela se tient.

Voici quelques extraits de leur programme:

Bilan dressé sur le fonctionnement actuel de l'Europe:

«— Les commissions sont bi- ou trilingues, mais dans la pratique, sous couvert d'efficacité, elles deviennent unilingues, au profit des seuls locuteurs de l'anglais. Cette situation obère évidemment l'efficacité et la démocratie des débats et met les décisions finales sous forte influence d'un seul groupe linguistique, culturel et politique.

Nous pourrions, sans surprendre, faire remarquer que le pays porteur de cette langue et de cette culture est celui qui s'est le plus souvent opposé à la construction européenne.

Faut-il que nous soulignons également que cette domination dans les débats, de par la langue, et même l'information, est une brèche évidente offerte à la super-puissance américaine, qui n'a jamais pu cacher sa réticence à voir l'Union Européenne devenir une concurrente plus efficace sur le plan économique et politique?

— En terme d'efficacité, l'usage de l'anglais représente un handicap pour le développement économique européen. Ici c'est le rapport qualité-coût que nous pouvons démontrer, avec en plus son

cortège d'injustices. Il est vrai d'affirmer que l'investissement consenti tout au long de notre système scolaire, puis au sein des entreprises de toutes les régions non anglophones représente un handicap. Il s'agit là d'un véritable impôt linguistique payé par le plus grand nombre des citoyens européens, au bénéfice d'abord de ceux qui en sont dispensés, voire même largement bénéficiaires comme loueurs de stages linguistiques: les anglais (mais aussi les américains et leurs entreprises).

— Les recrutements dans de nombreux domaines: sciences, commerce, politique, fonctionnaires européens, s'effectuent par la préférence linguistique, comme en témoigne l'exigence souvent mentionnée de «english mother tongue» dans les offres d'emploi européennes ou même nationales. Ces actes doivent être passibles des plus sévères condamnations pour mépris de la convention européenne des droits de l'homme et du citoyen. Bref, derrière ces alinéas, nous pourrions en ajouter d'autres, toujours pour démontrer qu'il n'est pas possible de laisser faire, de ne pas voir, de ne pas entendre etc.» Plus loin:

«— Pour la défense des terroirs culturels et linguistiques.

La survie des minorités ne peut se passer de dispositions protectrices, visant à préserver la densité critique de population, nécessaires à la survie d'une langue, d'une culture, d'un peuple. Nous voulons que soit étudié et publié un état des lieux, culturel et linguistique en Europe.

Celui ci doit servir de fondement à une politique de défense du patrimoine culturel et linguistique. Il sera particulièrement attentif aux minorités et devra respecter les principes de subsidiarité. À nos yeux, la politique de défense de la diversité culturelle a une importance égale à tous les autres paramètres de développement et de performance de l'Union Européenne.

Cette exigence doit être adjointe dans les textes législatifs fondamentaux constituant l'Union. Elle est cruciale pour toute défense de la multi-culturalité et du multi-linguisme qui y trouvera les outils législatifs protecteurs de cette diversité. Là encore les seules promesses d'intentions ne suffisent pas.

Par ces dispositions, nous obtiendrons le respect actif des minorités, le maintien de la richesse linguistique et culturelle, l'assurance du respect des racines, le droit au rapprochement linguistique et culturel. Nous soulignons là notre attachement à la notion de terroir culturel et linguistique, doublé de notre attachement au principe de subsidiarité.

Ainsi se fondera l'adhésion à l'identité européenne, non comme l'assèchement des racines de chaque citoyen, mais comme le prolongement des valeurs de tolérance et de solidarité. »

Leur solution :

« Coup de théâtre, chers concitoyens, il y a d'autres solutions, et nous sommes là pour rompre le silence et redresser le tort que l'on cherche à vous faire ainsi qu'aux générations futures !

En effet, seule la connaissance de la lecture de l'anglais technique suffit au chercheur, au technicien et à l'ingénieur. Donc on peut, pour s'arrêter à ce qui est utile, diviser par 4 le nombre d'heures consacrées à l'enseignement de l'anglais dans le système éducatif et universitaire, d'autant qu'il ne garantit absolument pas et au contraire la construction d'une démocratie en Europe.

Une langue de communication, l'espéranto, existe depuis 115 ans, qui a fait toutes ses preuves en termes d'efficacité dans les échanges internationaux, tant dans le domaine de la vie courante que dans toutes les branches de connaissance.

Cette langue politiquement neutre, que l'on peut avec facilité apprendre en un temps record — en faisant appel aux pédagogies modernes — est garante du respect mutuel entre citoyens de langue maternelle différente, et ce quant à leur droit d'expression et leurs intérêts en général. Du fait que l'espéranto demande peu d'investissement (dix fois moins d'heures), et par l'abandon du surinvestissement pour l'anglais qui continue de faire faillite en terme d'efficacité pour l'immense majorité des citoyens européens, une nouvelle politique linguistique est facilement finançable avec un bénéfice immédiat. L'espéranto permet de recentrer les investissements d'apprentissage et de production sur des objectifs réellement culturels.

Ainsi il est parfaitement possible, en pla-

çant un faible effort sur l'espéranto, de dégager un bénéfice pour tous, en terme économique, et d'équilibre culturel et politique en Europe.

Ces qualités sont reconnues depuis 1958 par L' UNESCO.

L'Europe pourra alors se placer comme exemple d'intégration dans le respect actif des diversités de son patrimoine culturel et linguistique.

L'Europe, démontrant que l'hégémonie n'est ni son moteur, ni sa référence idéologique, attirera la sympathie et s'ouvrira les collaborations de la majorité des pays. Cette véritable indépendance européenne, inscrite dans les faits culturels et linguistiques, sera bien plus significative que toutes les déclarations de principe déjà jugées comme inefficaces par les électeurs.

Pour les citoyens européens, la politique linguistique proposée par la liste « Europe Démocratie Espéranto ».

E-D-E : <http://www.e-d-e.org>

Si vous voulez vous y mettre :
<http://www.esperanto-france.org>

<http://perso.club-internet.fr/kursoj/cge/cge.htm>

<http://www.freinet.org/creactif/valence/klubo/gramfr.htm>

<http://www.cursodeesperanto.com.br/bazo/index.html?fr>

Leur démarche a finalement beaucoup de panache. Ils défendent un langage universel et anational en même temps. Belle idée. Cela peut paraître ridicule mais il y a peut-être là un vrai bouclier possible contre la déferlante anglophone. Encore faudrait-il que ce mouvement soit porté par une majorité de citoyens. Et c'est là que le bât blesse car cette langue n'appartient à personne en propre...

De mon côté, j'avais plutôt pensé à l'italien comme langue officielle de l'Europe**, sur une proposition de la France. Retournement de l'Histoire pour cet idiome magnifique. Et quand on sait la parenté du français avec sa sœur latine, cela ferait un beau coup « par la bande ». Mais est-il encore temps alors que

nous sommes si peu nombreux à partager ces préoccupations et que l'on nous traite de fous ?

Apax Legomen

la 6an de Junio 2004

Mon devoir de citoyen

J'ai voté.

J'ai voté pour une liste qui n'a aucune chance d'envoyer le moindre député à Strasbourg, pour une liste qui préconise des solutions qui ne sont pas les miennes. Mais j'ai voté pour une liste qui fait de la question linguistique le cœur de son programme : Europe-Démocratie-Espéranto (c'est la seule).

Je leur ai déjà consacré un billet :

http://www.accentgrave.org/article.php?id_article=10

Je ne milite pas pour ce parti mais laissez-moi m'expliquer :

Puisqu'il est avéré que l'interpellation de nos hommes politiques, que ce soit via l'assemblée nationale ou par courrier ne donne que des résultats anecdotiques, puisque les médias français font les sourds et ont posé sur la défense de la langue française une chape de plomb, il m'est apparu qu'il fallait changer de stratégie.

Il faut constituer la question linguistique en enjeu politique. Si ces listes (qui d'ailleurs partagent nos prévisions) font des scores de plus en plus importants, les partis politiques majeurs se devront d'en tenir compte et seront dans l'obligation de se positionner sur cette question. Il n'en a pas été autrement pour l'écologie.

Il s'agit donc de rendre pivot la question linguistique électoralement parlant, d'une manière ou d'une autre. L'idéal serait évidemment de constituer une liste de défense de la langue française.

Apax Legomen

la 13an de Junio 2004

* La nomo de tiu TTT-ejo estas tradukebla laŭ du manieroj. Ĝia unua senco estas « Superskribo maldestrkorna, ĉe la mortolito de la franca lingvo », sed ĝia dua pli simbola senco estas « Serioza emfazo, ĉe la mortolito de la franca lingvo ».

** EO : Li tamen asertis al mi, ke Esperanton li ja subtenas!

FR : Apax par courriel m'a affirmé qu'il « soutient effectivement espéranto ».

D-ro Fischer akceptata en 2001 de Slovaka ministro pri eksterlandaj rilatoj S-ro Dimitrij Rupel. Portreto de Heinz Fischer.

Nova Prezidento de Aŭstrio subtenas Esperanton

D-ro Heinz Fischer, kiu komence de julio ekokupis sian postenon kiel Prezidento de Aŭstrio, estas multjara subtenanto de Esperanto.

Li unue interesiĝis pri politiko kiam li aŭdadis siajn gepatrojn diskuti pri la Dua Mondmilito kaj la nazia okupo, parolante antaŭ li kaj lia fratino en Esperanto. En siaj infanjaroj li kreskis en Vieno dum la nazia okupo, kaj la angoron de siaj gepatroj li spertis dum tiu periodo. Pro tio, li diris, kontraŭtotalismo estis «stampita» sur lin.

«Mia patro kaj nia patrino estis entuziasmaj esperantistoj» skribis d-ro Fischer al la Universala Kongreso de Esperanto en Vieno en 1992-a, kies Honora Protektanto li estis. Ankaŭ tiutempe li estis prezidanto de la aŭstra parlamento. «Mi ĉiam tre admiris la ideon de la popolinterliga lingvo esperanto», li skribis.

«Rimarkinda pri esperanto estas ne nur la **genia lingvokreaĵo** kaj la lingvistika atingo, sed ankaŭ la **humanisma kaj popolintegrita** ideo de la lingvo, ĉar ĝi baziĝas sur la prava supozo, ke homoj emaj paroli unu kun la alia ankaŭ kapablas solvi problemojn pli bone. Tiel do komuna lingvo, enhavanta elementojn de gravaj kulturlingvoj, signifas grandiozan progreson kaj nun, kiel antaŭe estas dezirinde ke tiu ideo **venku** kaj ĝi **gajnu novajn adeptojn**, kaj ne nur memoriĝu kuntekste de la historio de la laborista movado, sed **estu konsiderata kiel koncepto por la 21-a jarcento**», li skribis.

D-ro Fischer estas membro de la Aŭstria Socialista Ligo Esperantista, kiu havas ligojn kun la Sociala Demokrata Partio de Aŭstrio. ASLE estis fondita post la mondomilito de la forpasinta d-ro Franz Jonas, kiu mem poste fariĝis prezidento de Aŭstrio. En 1970 d-ro Jonas flue festoprelegis en Esperanto, kiel Alta Protektanto, en la Inaŭguro de la 55-a

Universala Kongreso en Vieno.

D-ro Fischer estis ankaŭ multjare prezidanto de la aŭstria filio de Naturamikoj, kies oficialaj lingvoj estas la germana kaj Esperanto. En Esperanto ili eldonas la magazinon **La Migranto**. [...]

Do kion nuntempe opinias d-ro Fischer pri Esperanto? Al Aŭstria Esperanto-Junularo dum la balotkampanjo li skribis, «Intertempe, la angla fariĝis la plej multe konata dua lingvo de EU, sed ĉu ĝi estontece fariĝos oficiala estas ankoraŭ tute neklare, kaj tio dependos de la akcepto de la individuaj membroj. Tamen en la antaŭenigo de Esperanto mi vidas ĉiukaze sencon, kaj mi ankaŭ tre ĝojus se ĝi fariĝos pli signifa sur la eŭropa nivelo».

«Pro tio ankaŭ mi bonvenigas plifortigon en la antaŭenigo de Esperanto en Aŭstrio, por ebligi veran ŝancon por tiu lingvo en unuiginta Eŭropo», li konkludis.

El la redakcio de ĝangalo
la 14an de Julio 2004

40 % kresko de Esperanto ĉe Google

En Esperanto: Se oni entajpas la serĉvorton *Esperanto ĉe Google*, oni ricevas indikon pri nuntempe inter 1,1 kaj 1,26 milionoj da paĝoj laŭ la diverslandaj paĝaroj de *Google*. En la pasintjara aprilo la sama nombro estis proksimume 750 000 paĝoj. Tiurilate Esperanto do kreskis per 40 ĝis 50 % en unu jaro. Evidente la forta kresko de la paĝoj indikitaj de *Google* rilate al Esperanto signifas imponan progreson de Esperantujo.

Lu Wunsch-Rolshoven
29-an de junio 2004

En français: le moteur de recherche Google, qui peut être utilisé aussi en espéranto, fait apparaître qu'en une année, depuis avril 2003, le nombre d'adresses web liées au mot clé «esperanto» est passé de 750 000 à 1,1 et même 1,26 million d'adresses suivant les pays, soit une progression de 40 à 50 %.

Henri Masson

Arras akceptis ekzamen-sesiojn

La 4an de julio en Arras okazis ekzamenojn tri-nivelajn (1a: Atesto pri **Elementa lernado**, 2a: Atesto pri **Praktika Lernado**, 3a: Atesto pri **Kapableco**).

Mi profitis la okazon por trapasi la unu-

an nivelon, kiun ĝis tiun tagon neniam provis trapasi.

Ni estis multnombraj ekzameniĝintoj.

Mi ne estis la ununura okdek-ano veninta por trapasi ekzamenon, ankaŭ Régis venis por trapasi la duan nivelon (sur la foto li staras dekstre — li portas dorso-sakon). Per mia fotilo Michel Dechy fotis la grupon (mi staras centre).

Mi ricevis rezultojn fine de aŭgusto: mi sukcesis per 90/100!

Cyrille

Foto farita post la tagmanĝo antaŭ la Kultura Oficejo de Arras.

Renkontiĝo najbara

En français: Jean-Claude a rencontré le Maire de Salouël, M. Jean Douchet, qui dans les années 50, a étudié l'Espéranto sous la houlette de Pierre Delaire, un épéantiste pédagogue d'Orléans (auteur de «L'Espéranto en 12 leçons» et de «Ludoviko en Nederlando»).

Le Maire a confié à Jean-Claude ses documents d'étude de l'époque pour qu'il les numérise et en fasse bon usage.

De plus, autre bonne nouvelle, l'idée d'une salle permanente semble prendre forme avec la proposition du Maire de nous octroyer un accès à la Maison des associations de Salouël. Elle se situe à deux pas, dans une rue perpendiculaire à celle des tilleuls.

En Esperanto koncize: Jean-Claude renkontis Jean Douchet, la urbestro de Salüel'. Sinjoro Douchet studis Esperanton dum 50-aj jaroj sub aŭspicio de Pierre Delaire, fama e-pedagogo en Orléans, kiu eldonis plurajn studverkojn, el kiuj «L'Espéranto en 12 leçons» kaj «Ludoviko en Nederlando».

Sinjoro Douchet pruntedonis al Jean-Claude siajn lernilojn por ke per ili faru bonajojn.

Li ankaŭ parolis pri konstanta aliro al ĉambro disponeblus en la asociodomo de Salüel'. Tiu ĉambro sidas tuj apud la ĉambro de la tilioj kaj la urbodomo, sed transstrate.

Cyrille